

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

תוכן עניינים

- א. לאכול כזית בחוץ כזית למחר כזית למחר כזית בחוץ כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר כחצי זית למחר כחצי זית בחוץ פסול ואין בו כרת.....1
- ב. לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין.....2
- ג. יכול המתנדב עוף לא יפחות משני פרידין ת"ל והקריבו אפילו פרידה אחת יביא אל המזבח.....4
- ד. שתהא מליקה בעצמו של כהן ... מה הקטרה בראש המזבח אף מליקה בראש המזבח ... ממול עורף ... הקטרה הראש לעצמו והגוף לעצמו ... מליקה הראש לעצמו והגוף לעצמו ... ונמצה דמו כולו אל קיר המזבח ... זה קיר העליון ... אם עשאה למטה מרגליו אפילו אמה כשירה.....4
- ה. עושה מערכה ע"ג סובב.....5
- ו. והסיר את מוראתו בנוצתה זו זפק יכול יקדיר בסכין ויטלנו ת"ל בנוצתה נוטל את הנוצה עמה אבא יוסי בן חנן אומר נוטלה ונוטל קורקבנה עמה.5
- ז. שיסע ולא הבדיל ... אין שיסע אלא ביד.....6
- ח. מיצוי חטאת העוף מעכב.....6
- ט. כיצד מולקין חטאת העוף חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר עד שמגיע לוושט או לקנה הגיע לוושט או לקנה חותך סימן אחד או רובו ורוב בשר עמו ובעולה שנים או רוב שנים.....6

דף סה.

א. לאכול כזית בחוץ כזית למחר כזית למחר כזית בחוץ כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר כחצי זית למחר כחצי זית בחוץ פסול ואין בו כרת

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

כבר התבאר לעיל דף כט: שהמחשב באחת¹ מהעבודות או בכולם לאכול כזית מדבר הראוי לאכילה בחוץ וכזית למחר, או כזית למחר וכזית בחוץ, או כחצי זית בחוץ וכחצי זית למחר, או כחצי זית למחר וכחצי זית בחוץ, הרי הקרבן פסול ואינו פיגול. שעירוב מחשבה שאינה פיגול פסול ואינו פיגול, בין שבאה קודם מחשבת פיגול ובין שבאה אח"כ². ובעולת העוף כבר התבאר לעיל דף סד: שדבר שאינו ראוי לאכול הוא רק להקטיר ואין מחשבת אכילה פוסלת בו.

ובחטאת העוף אין מפגל רק מחשבת אכילה ולא הקטרה דאינה ראויה להקטיר, ולפיכך הישב על מנת להקטיר למחר אינו פיגול. אבל אכילת אש או אכילת בהמה ולכן הישב על מנת שתאכלהו האש או שתאכל הבהמה מפגלת.

וכן אם עירב המחשבה בהקטרה הרי זה פסול ואינו פיגול.

העבודות³ מצטרפין לכזית, כגון אם הישב בשעת מליקה על חצי זית והישוב ג"כ בשעת מיצוי על חצי זית, הרי אלו מצטרפין לכזית. שהעבודות לענין זה כאחד השיבי. ואם מחשב על כזית, אפילו הישב שיאכלו שנים הכזית או ביתר מכדי אכילת פרס, הרי זה פיגול כיון דהוא כזית.

ב. לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין

עוד התבאר שם שאין אכילה⁴ פחותה מכזית, ולא הקטרה פחותה מכזית, לפיכך המחשב לאכול מדבר הראוי לאכילה פחות מכזית או שחשב

¹ רמב"ם שם הלכה ב, וערוך השולחן העתיד סי' קנא סעי' ד

² היינו שחשב להקטיר כזית בחוץ וכזית למחר או כזית למחר וכזית בחוץ או חצי זית למחר וחצי זית בחוץ. או י"ל דמיירי שחשב לאכול כזית למחר ולהקטיר כזית בחוץ דאתי מחשבת הקטרה ומפקא מידי מחשבת אכילה. ומקור דינים אלו אף שאינם מבוארים במשנה מ"מ הדין דין אמת ונכון בסברא כיון דמחשבת הקטרה שוה לכל מילי למחשבת אכילה לענין אקבועי בפגול ה"נ דמהני לאפקועי מידי פיגול והם מבוארים ג"כ בתוספתא פ"ב דזבחים הר המוריה שם.

³ מנחת חינוך שם אות ב

⁴ רמב"ם שם פרק יד הלכה י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

להקטיר מדבר הראוי להקטרה פחות מכזית בין במחשבת זמן בין במחשבת מקום, הזבח כשר.

חשב בין בחטאת העוף בין בעולת העוף לאכול כחצי זית בחוץ ולהקטיר כחצי זית בחוץ, או שחשב לאכול כחצי זית אחר זמן אכילה ולהקטיר כחצי זית אחר זמן הקטרה, הזבח כשר. שאין אכילה והקטרה מצטרפין. אולם בלא"ה⁵ אינו נאסר כיון שבעולת העוף אין פוסלת מחשבת אכילה ובחטאת העוף אין פוסלת מחשבת הקטרה. כדלעיל

ואם הוציאו בלשון אכילה⁶ ואמר שיאכל כחצי זית ותאכל האש חצי זית, הרי אלו מצטרפין, לשון אכילה אחד הוא⁷, דבקרבנות כתיב (שם ו פסוק ג) **אֲשֶׁר תֹאכַל הָאֵשׁ וְכֵן אִם חָשַׁב שֶׁתֹאכַל הָאֵשׁ חֲצִי כִזִית וְלֹהֲקִטִיר חֲצִי כִזִית,** הרי אלו מצטרפין, כיון שהוא אותו ענין.

חשב בשעת מליקה לאכול כחצי זית ובשעת מיצוי לאכול כחצי זית הרי אלו מצטרפין בין במחשבת המקום בין במחשבת הזמן.

חשב להקטיר כחצי זית מן הקומץ וכחצי זית מן הלבונה הרי אלו מצטרפין, שהלבונה עם הקומץ למנחה כאימורין לזבח, לפיכך אם חשב להקטיר כזית מן הלבונה חוץ לזמנו הרי זה פגול כמו שנתבאר.

אחד המחשב לזרוק דם הזבח כולו בחוץ או למחר, או שחשב לזרוק מקצת דמו בחוץ או למחר, כיון שחשב על כדי הזייה מן הדם פסל.

⁵ עיין קרן אורה כאו ד"ה משנה לאעכול וקשה הא לא אישכחן בחטאת העוף אכילה והקטרה, דאין למזבח אלא דמה, וכולה לכהנים, ומאי אריא דאין אכילה והקטרה מצטרפין, הא ליכא הקטרה גביה כלל. וי"ל דל"א דמחייב במחשב מאכילת אדם למזבח או איפכא איצטריך לאשמעינן דאם הישב חצי זית באכילה וחצי בהקטרה כשר, ואין מצטרפין.

⁶ ונראה דאם הישב על הבשר לאכילת מזבח מהני דלא גרע מאש של הדיומ, ולא הוי כמו מחשב מאכילה למזבח, אך צריך להזכיר אש כמו שכתבו התוס' מנחות יז ע"ב הנ"ל. ועיין עוד שם שכתבו, דאם הישב על חצי זית באימורים לאכילת מזבח וחצי זית בשר לאכילת אדם, אף דבאימורים לא מהני [מחשבת] אכילה דהוי ליה לאכול דבר שדרכו להקטיר, מכל מקום כיון דנתרבה אכילה אצל המזבח מהני והוי כמו אכילה אף על אימורים שאין דרכם באכילה. (מנחת חינוך שם). ועיין ליקוטי הלכות מנחות ריש פ' ג בזבח תודה ד"ה דל"ש [ט ע"ב בדפו"י].

⁷ רמב"ם שם וערוך השולחן העתיד סי' קמח סעי' י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

**ג. יכול המתנדב עוף לא יפחות משני פרידין ת"ל והקריבו
אפילו פרידה אחת יביא אל המזבח**

האומר הרי⁸ עלי עולת עוף מביא תור או בן יונה, פירש, ושכח באי זה מין קבע נדרו מביא תור ובן יונה.

**ד. שתהא מליקה בעצמו של כהן ... מה הקטרה בראש המזבח
אף מליקה בראש המזבח ... ממול עורף ... הקטרה הראש
לעצמו והגוף לעצמו ... מליקה הראש לעצמו והגוף לעצמו
... ונמצה דמו כולו אל קיר המזבח ... זה קיר העליון ...
אם עשאה למטה מרגליו אפילו אמה כשירה**

כבר התבאר לעיל דף נד. שעולת העוף⁹ כיצד היתה נעשית, עולה לכבש ופנה לסובב ובא לו לקרן דרומית מזרחית והיה מולק שם את ראשה ממול ערפה¹⁰, וצריך דוקא כהן, ובצפורן שלו המחובר לו, ולא בכלי, ויורד בצפורנו וצריך להתוך שני הסימנים בעולה כשהוא יורד ומבדיל, וממצה דם הראש ודם הגוף על קיר המזבח למעלה מן החוט שבאמצע המזבח¹¹. וצריך למצוה כל הדם ובדיעבד מועיל מצוי דם הגוף בלבד.

וכיצד אוהז¹² את העוף בשעת מליקה אוהז העוף בצורה שיהיה פניו של העוף על גב ידו והעורף למעלה ואוהז שתי רגליו בין זרת לקמיצה ושתי אנפיו בין אמה לאצבע ומותח צוארה אל רוחב הפנימי של שתי אצבעותיו

⁸ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק טז הלכה י

⁹ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ו הלכה ב

¹⁰ עיין מנחת חינוך מצוה קטו אות כז ובכסף משנה על הרמב"ם שם ומול העורף הוא שעורף נקרא מה שהוא נגד הפנים ומתחת לזה נקרא ממול ערפו וכל השטח מן הצואר שהוא כשר לשחיטה כשר מאהוריו למליקה ואם מלק מן הצדדין של הצואר מליקתו פסולה שאין זה מול העורף וכ"ש אם מלק מן הצואר (תורת הקדשים זבחים סד ע"א אות ה)

¹¹ בפ"ק דקנינים עולת העוף נעשית למעלה וכו' ואם שינה וכו' פסל. כס"מ שם.

¹² רמב"ם שם הלכה ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

אמה ואצבע¹³ ומולק וזו מעבודות קשות שבמקדש¹⁴ ואם שנה ואחו בכל מקום כשירה.

ומקום מליקתה הוא בראש המזבה או עכ"פ למעלה מחוט הסיקרא כמו המיצוי.

ה. עושה מערכה ע"ג סובב

כל ההקטרות¹⁵ שדינן לעשות על גב ראש המזבה יכול לעשות על גבי הסובב כגון שעושה מערכה ומקטיר שם שאותו המקום כראש המזבה דמי.

ו. והסיר את מוראתו בנוצתה זו זפק יכול יקדיר בסכין ויטלנו ת"ל בנוצתה נוטל את הנוצה עמה אבא יוסי בן חנן אומר נוטלה ונוטל קורקנה עמה

כבר התבאר לעיל דף סד: שנוטל את¹⁶ הראש ומקיף בית מליקתו למזבח וסופנו במלח וזורקו על גבי האישים, ובא לו לגוף והסיר את המוראה והעור שעליה בידו¹⁷ עם הנוצה ואת בני מעים היוצאין עמה¹⁸, ומשליכן לבית

¹³ מה שנוסף על לשון הרמב"ם הוא מהרש"י בלקומי הלכות זבחים סד ע"ב

¹⁴ עיין יומא מט:

¹⁵ תורת הקדשים מ: אות ס

¹⁶ שם הלכה כא

¹⁷ הנה מה שהקשה הלח"מ על רבינו שלא כתב שקודר בסכין י"ל שהבין כי דבי ר"י לא פליגי את"ק וכדעת ראשונה שפי' הק"א אולם יותר נ"ל לומר שפליגי שפיר ולכן כתב והסיר את המוראה והעור שעליה בידו למעוטי סכין. זה העולה בדעתי ליישב דברי רבינו בין אם נאמר שפוסק כת"ק ובין אם נאמר שפוסק כאבא יוסי ודו"ק. הר המוריה שם. נראה פשוט דרבינו העתיק דברי המשנה והוא מפרש דברי הת"ק דברייתא דקאמר יכול יקדור בסכין ויטלנו ת"ל בנוצתה יטול את הנוצה עמה דכוונתו דקפידת התורה אינה על נטילת הזפק לבדו כדי שיצטרך לקדרו בסכין אלא על נטילת הנוצה עם הזפק והבני מעיים וכיון שכן צריך הוא להסיר בידו ע"י ניתוק והיינו מתני' אמנם דבי רבי ישמעאל מפרש בנוצתה בנוצה שלה דוקא וכפ"ז בהכרח בעי סכין לקודרה כמין ארובה ופליגי את"ק ורבינו פסק כת"ק מכת סתם מתני' שלא הזכירה סכין וגם דבעינן כמין ארובה ופשוט. מעשה רקח

¹⁸ ומדרשו של אבא יוסי שהצריך ליטול אף הקרקבן עמה, מפני שהזפק והושט עם הקרקבן כלי המאכל הכל בכלל מראתו, כי בקרקבן יעשה הרעי. ולא חלק אבא יוסי כלל על מה שאמר תנא קמא יטלנו עם הנוצה, שהרי שנינו במשנה במסכת זבחים פרק ששי (זבחים סד ב) בא לו לגוף והסיר את המוראה ואת הנוצה ואת בני מעיים היוצאים עמה והשליכם לבית הדשן, ומשנה זו משנת אבא יוסי היא, וקתני נוצה:

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסנת זבחים

הדשן, כלומר במקום שהיו נותנין תרומת הדשן¹⁹. וי"א²⁰ שקודרה בסכין ומוציא.

דף סה:

ז. שיסע ולא הבדיל... אין שיסע אלא ביד

עוד התבאר שם ושמע אותו²¹ בכנפיו, בידו בלא סכין, ואינו צריך להבדיל שנאמר לא יבדיל ואם הבדיל כשר.

ח. מיצוי חטאת העוף מעכב

מיצוי דם²² גוף²³ חטאת העוף י"א שמעכב²⁴, וי"א²⁵ שאינו מעכב.

ט. כיצד מולקין חטאת העוף חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר עד שמגיע לזושט או לקנה הגיע לזושט או לקנה

ודעת אונקלוס כדעת חכמים שאינו מסיר רק הזפק בנוצתו עם האוכל הכנוס בו שהוא המוראה. ולפי שהכהן תופס בזפק ומסיר בו את המוראה אמר ית זפקיה באוכליה, כאלו הוא אוכליה בזפקיה, כי אוכליה תרגום מוראתו, וזפקיה תרגום נוצתה, שהכתוב אמר שיסיר המוראה שהוא האוכל בנוצתה שעליה, שנוטל הזפק בעורו ובנוצה שעליו. וכך אמר אונקלוס (שמות כג כא) ארי בשמי מימריה, וכפי העברי יאמר ארי שמי במימריה, אבל הפך תרגומו לצורך דבר שידע בו. רמב"ן עה"ת ויקרא טז

¹⁹ מל"מ שם כמבואר לקמן פ"ב מהלכות תמידין ומוספין דין י"ב. ודע דהשלכה זו לא בעיא בגדי כהונה כ"ב התוס' פ"ה דיומא (דף נ"ט) ד"ה והרי

²⁰ רא"ם עה"ת שם

²¹ שם הלכה כב

²² רמב"ם שם פרק ז הלכה ז

²³ אמנם העיכוב הוא רק מדם הגוף שבשם ריבוי הדמים מכבד ולב וגידיהם ולא מדם הראש, וכך שנינו בברייתא ספ"ו דזבחים: מיצה דם הגוף ולא דם הראש כשרה ולהיפך פסולה, וגם מברייתא זו יש לדייק דלדינא המיצוי מעכב, וכן שם בפלוגתא דת"ק וראב"ש ס"ל לת"ק דמעכב לרב הסדא ע"ש. ערוה"ש שם י

²⁴ בגמ' שם מתחלה ר"ל דפליגי בהא ר' ישמעאל ור' עקיבא דלר"י מעכב ולר"ע אינו מעכב ולבסוף מסיק דתרי תנאי ואלבא דר"י דלחד תנא ס"ל לר"י נמי דאינו מעכב ועיי"ש ס"ג ב' ברייתא דס"ל אינו מעכב ובהיות כן יש לכאורה לתמוה על רבינו דפסק דמעכב וי"ל משום דשם ס"ה ב' אוקמי ר"ח פלוגתא דת"ק וראב"ש דת"ק ס"ל דמיצוי מעכב ולאיןך אמוראי משמע דכו"ע ס"ל דמיצוי מעכב לכן פסק כן ועיי"ן שם ס"ד ב' במשנה א' חטאת העוף וא' עולת העוף שמלקן ושמיעה את דמן לאכול דבר שדרכו לאכול וכו'. ומשמע מזה דמיצוי מעכב וכמו דדייק מינה במעילה ט' א' ואף דדחי שם דלצדדין קתני נ"ל לרבינו. הר המוריה שם.

²⁵ ראב"ד ריש קנים ודעת הסמ"ג עיין זבח תודה שם ד"ה ואית מרבנותא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

חותך סימן אחד או רובו ורוב בשר עמו ובעולה שנים או רוב שנים

עוד התבאר לעיל דף סד. ומולק את ראשה ממול עורף²⁶, וצריך דוקא כהן, ובצפורן שלו המחובר לו, ויורד בצפורנו עד שיחתוך הסימנין או רוב אחד מהן ואינו מבדיל הראש מן הגוף.

ולכתחילה²⁷ מצוה יותר להוליך ולהביא בצפורנו בלא לדרוס²⁸ כדין שחיטה, ומ"מ אם רוצה דורס ויורד בצפורנו, כי דרסה כשרה במליקה. וחותר מקודם המפרקת וחוט השדרה²⁹ בלא רוב בשר, כיון שעם יחתוך רוב בשר הרי היא כמתה קודם מליקת הסימנים, אך חותר בלא רוב בשר ויורד בצפורנו עד שיחתוך הסימנין או רוב אחד מהן ואינו מבדיל הראש מן הגוף ורשאי לחתוך כל הסימנים ולא הוי הבדלה כיון שמחובר הראש להגוף על ידי

²⁶ עיין מנחת חינוך מצוה קמו אות כז ובכסף משנה על הרמב"ם שם ומול העורף הוא שעורף נקרא מה שהוא נגד הפנים ומתחת לזה נקרא ממול ערפו וכל השטח מן הצואר שהוא כשר לשחיטה כשר מאהוריו למליקה ואם מלק מן הצדדין של הצואר מליקתו פסולה שאין זה מול העורף וכ"ש אם מלק מן הצואר (תורת הקדשים זבחים סד ע"א אות ה)

²⁷ רמב"ם מעשה הקרבנות פ"ז ה"ו

²⁸ וכמו דדרסה אינה פוסלת במליקה כך חלדה אינה פוסלת, עיין שם וברש"י ד"ה לא אמרן אלא במליקה וכו'. וגם עיקור סימנים (שנעקרו ממקומן קודם מליקה) כשרה במליקה, עיין ש"ס שם ורמב"ם כאן פ"ו הכ"ג. והגרמה, אם התחיל למלוק למעלה ממול ערפו, מפורש בש"ס שם ע"א דפסולה ע"ש, אך אם מלק ממול ערפו ואחר זאת בהסימנים הגרים נראה דדינו כמו בשחיטה, ועיין יו"ד סי' כ"ד (סי"ב – י"ד) דיני הגרמה, וצ"ע. ואם שהייה פוסלת במליקה, עיין זבחים ס"ה ע"ב דנראה שם דלאחר חתיכת מפרקת עם החוט ושהה פוסל, וכן באמצע סימן ראשון, אך לאחר שמלק סימן אחד ג"כ דהוי ליה כמתה, אם שהה בין סימן ראשון לשני יש פלוגתא בין תנא קמא לרבי אלעזר ברבי שמעון, ולרבא תנא קמא סבירא ליה דאין שהייה פוסלת דהסימן השני הוא רק כדי לקיים מצות הבדלה, ורבי אלעזר ברבי שמעון סובר דפוסל בין סימן לסימן, ואביי מסיק דלכולי עלמא פוסל בין סימן לסימן. ולא נתבאר דין זה דשהייה הן באמצע והן בין סימן לסימן בדברי הרמב"ם כלל, ועיין חולין שם

²⁹ ואם לא חתך כסדר הזה אלא שהביא הסימנים לאחור והתכם קודם שחתך המפרקת והדרה המליקה פסולה והעוף נבילה (זבח תודה ותורת הקדשים זבחים סד ע"ב אות ה)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

העור³⁰. וי"א³¹ שאינו רשאי להתוך יותר מסימן אחד, ואם חתך יותר מסימן אחד נחשב הבדלה אע"פ שמחובר.

ובעולת העוף עושה כנוכר³² אך צריך להתוך שני הסימנים בעולה כשהוא יורד.

³⁰ מנחת חינוך מצוה קכד אות ב ועיין כסף משנה שם שהסמ"ג (לאוין שכ"ז) סבירא ליה ג"כ כהרמב"ם והביא ראייה לדבריו, ועיין לחם משנה שם ועיין בחי' הגריז זבחים סה ע"ב בביאור שיטת הרמב"ם ובמה נשתנה הבדלת הראש האסורה בחטאת מהבדלת הראש הנדרשת בעולת העוף ששם הוא דין שיהיו שני גופים עיי"ש ועיין בקרן אורה זבחים סד ע"ב

³¹ דעת רש"י בזבחים ס"ד ע"ב ד"ה ואינו מבדיל ובחולין כ"א ע"ב ד"ה ואינו מבדיל, ועיין זבח תודה זבחים סד ע"א שהביא שהתוס' בכמה מקומות והרע"ב והר"ש משאנץ על התו"כ ס"ל כשימת רש"י וכך פסק שם בתורת הקדשים אות ג

³² שם הלכה כג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

